

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV [i.e. V]. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Tertio, Anselmus asserit quod in Divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio: sed oppositio disparata, cum non sit relativis sed absolutis & relativis communis, respectiva, sed absolutis non potest: Ergo juxta Anselmum, oppositio disparata non est ratio distinctionis in Divinis, sed tantum relativa.

Quarto, distinctio quae oritur ex oppositione disparata, provenit ex finitate & limitate sunt: Ergo personae divinae infinitae & illimitatae sunt: Ergo personae oppositio disparatae ad invicem distinctione non possunt. Major patet in misericordia & justitia, amore & sapientia, quae sunt perfectiones disparatae; Et tamen in ente infinito, in quo omni perfectione & limitatione carent, identificantur realiter. Unde D. Thomas quaest. 7. de Potestate art. 8. ad 4. probat in Deo non esse aliam oppositionem, quam relativam. Quia in aliis oppositis semper alterum est imperfectum: hoc autem in Deo non oportet, imò utrumque considerari potest ut perfectum.

Confirmatur: Si aliquae formae disparatae, ratione oppositionis disparatae, possent in Divinis distinguere realiter, maxime illa quae pertinent ad ordines primò diversos, ut sunt ratio entis absoluti & relativis, quia illae magis disparatae sunt: Sed in Divinis ratio entis absoluti, & ratio relationis non distinguuntur realiter; relationes enim cum essentia divina & perfectionibus absolutis realiter identificantur, ut disp. 3. ostensum est: Ergo distinctio ex oppositione disparata proveniens, locum non habet in Divinis.

Quinto, quod relationes distinguant personarum divinas, debet provenire à relationibus formalissimè simpliciter, & secundum oppositionem quae illis solis competit: Sed distinguuntur per relationes, ut sunt formae disparatae, non est distinguere per illas, secundum oppositionem illis solis convenientem, quia oppositio disparata est communis personis absolutis & relativis: Ergo distinctio quae competit personis divinis ex relationibus, non provenit ex oppositione disparata, sed relativa.

Tertio probatur conclusio, & simul impugnat precedens solutio. Relatio spirationis non est distincta realiter à paternitate & filiatione: At hujus identitatis seu indistinctionis, nulla alia potest assignari ratio, quam carentia oppositionis relativae: Ergo sola oppositio relativa, est ratio distinctionis realis in personis divinis.

Respondet Scotista, negando Minorem. Dicitur enim rationem hujus indistinctionis non petere quod illae relationes non opponuntur realiter inter se, sed quia opponuntur disparatè realiter, sed ratione vel ex natura rei: Quod si ab illis queratur, cur relatio spirationis realiter disparatè non opponatur filiationi & paternitati, relatio autem spirati ex proprio conceptu opponatur realiter disparatè relationi Geniti & Filii? Respondet cum subtili Doctore, rationem hujus discriminationis esse, quia non repugnat idem agens duplici actione duos terminos producere, sicut repugnat eundem terminum duplici processione adaequatè produci: unde cum relationes spiratoris & paternitatis super actionem ut in agente fundentur, relatio autem Geniti in passiva generatione, & relatio spirati in passiva processione; hinc fit quod relatio spirati, reali oppositione disparatè gaudeat cum relatione Geniti, secus verò relatio spiratoris cum paternitate & filiatione.

Sed haec solutio non satisfacit. Nam quando dicunt eundem terminum non posse duplici processione adaequatè produci, vel loquuntur de distinctione virtuali utriusque processione, vel de distinctione reali? Si primum, falsum est non posse eundem terminum realiter duplici processione virtualiter distinctè procedere; imò est impossibile quod processiones passivae solum virtualiter distinguantur, & quod illarum termini realiter inter se differant, cum passiva processio adaequatè identificentur cum termino. Si secundum, est petitio principii: cum enim passivae origines in relatione consistant, asserere quod relationes spirati & Geniti distinguantur realiter, quia passivae origines realiter distinguuntur, est idem per idem respondere, & principium petere; nam quoad hoc eadem est difficultas, quomodo in praedicto casu distinguantur realiter origines, sine eo quod una ab altera sit, ac quomodo realiter differant relationes, absque relativa oppositione.

Præterea, si ex creaturis argumentum sumitur, non minus repugnat terminum productum cum actione sui principii, & aliquà illius relatione identificari, quam eundem terminum duplici processione adaequatè produci: At primo non obstante, filiatione producta in Divinis identificatur realiter cum actione spirativa Patris, & cum relatione spiratoris, quia inter filiationem & spirationem non datur relativa oppositio: Ergo non obstante secundo, relationes spirati & Geniti realiter identificantur, si ab illis auferatur relativa oppositio.

§. IV.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò: Tota ratio quare Spiritus Sanctus non distingueretur à Filio, si non procederet ab illo, est quia illi relativè non opponeretur: Sed hæc ratio nulla est: Ergo præcipuum nostræ sententiæ fundamentum corruit, Major patet ex dictis §. præcedenti, Minor autem probatur: Tum quia filiatione realiter distinguitur Filium à Spiritu Sancto, & tamen illi relativè non opponitur, cum non referat Filium ad illum, sed ad Patrem: Tum etiam, quia si per impossibile Spiritus Sanctus non procederet à Patre, sed à solo Filio, adhuc realiter distingueretur à Patre, cui tamen relativè non opponeretur: Tum denique, quia etsi Spiritus Sanctus relativè non opponeretur Filio, processio tamen unius differret ab origine alterius; una enim esset per intellectum, & altera per voluntatem; & una haberet rationem generationis, non verò altera: Ergo quamvis Spiritus Sanctus non opponeretur relativè Filio, sufficienter distingueretur ab illo. Unde Anselmus lib. de Process. Spiritus Sancti cap. 1. sic ait: *Habent utriusque à Patre esse Filium ac Spiritus Sanctus, sed diversimodè, qui alter nascendo, alter procedendo, ut alii per hoc sint ad invicem.* Et postea subdit: *Nam si per alium non essent plures Filius & Spiritus Sanctus, per hoc solum essent diversi.*

Respondet concessà Majori, negando Minorem. Ad cujus primam probationem, respondet Suarez filiationem, etsi non referat Filium ad Spiritum Sanctum, esse tamen formalem terminum relationis spirati, & hoc sufficere ut illi relativè opponatur. Dupliciter tamen hæc solutio; Nam licet verum sit sufficere ad realem distinctionem, terminare formaliter relationem oppositam, falsum tamen est filiationem esse rationem formalem terminandi relationem spirati: ut enim docent nostri Thomistae in Logica, eadem forma quae est ratio referendi, est ratio terminandi relationem oppositam; quocirca ibi dicunt relatio-

40.

41.

42.

nes formaliter ad correlativa terminari: At filiatio non est ratio referendi Filium ad Spiritum Sanctum: Ergo nec ratio terminandi relationem spirati, quâ Spiritus Sanctus refertur ad Filium. Hâc ergo solutione prætermittâ.

34. Respondeo ad primam illam probationem, quod licet Filius per filiationem non opponatur relativè formaliter Spiritui Sancto, illi tamen radicaliter opponitur, eò quod filiatio sit radix relationis Spiratoris, quâ Filius formaliter refertur ad Spiritum Sanctum, eiq;e relativè opponitur.

44. Neque obstat, si dicas, quod essentia divina est radix paternitatis, nec tamen propterea opponitur radicaliter filiationi, cui formaliter opponitur paternitas: Ergo similiter filiatio non opponitur radicaliter Spiratori passivæ, seu Spiritui Sancto, ex eo quod sit radix spirationis activæ, seu relationis Spiratoris, quâ Filius relativè formaliter Spiritui Sancto opponitur. Non obstat, inquam: Respondetur enim, negando consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia essentia est aliquid absolutum, & radix communis omnium relationum, non peculiaris alicujus; & ideo nulli ex illis opponitur, nec ab aliqua illarum distinguitur: Filiatio verò non est aliquid absolutum, sed relativum; & ita est radix spirationis activæ, seu relationis Spiratoris, ut cum illa adæquetur, neque sit radix alterius.

45. Ad secundam probationem dicendum est, quod si Spiritus Sanctus procederet à solo Filio, adhuc opponeretur relativè mediâtè Patri, eò quod procederet mediâtè ab illo, quia Pater daret Filio virtutem, quâ spiraret Spiritum Sanctum, & ita mediâtè produceret Spiritum Sanctum; & hoc sufficeret ad distinguendum Patrem à Spiritu Sancto. In casu autem, quo Spiritus Sanctus non procederet à Filio, neque mediâtè neq; immediâtè ipsi relativè opponeretur.

46. Dices: Essentia divina daretiam Patri paternitatem, & tamen non opponitur Filio mediâtè: Ergo ex hoc, quod Pater det Filio spirationem activam, non sequitur Patrem opponi mediâtè Spiritui Sancto.

Respondeo quod essentia divina dat paternitatem solum per virtuales emanationem, non autem per realem processionem, & oppositionem cum Patre: Pater autem dat Filio spirationem activam per realem processionem, & oppositionem cum illo; atque ad eò Pater dat talem virtutem Filio, cum mediata oppositione cum Spiritu Sancto, non verò essentia Patri paternitatem, cum oppositione mediata cum filiatione; quia oppositio mediata cum uno, debet supponere immediatam cum alio, ratione cujus mediâtè dicatur opponi alteri.

47. Ad tertiam probationem Minoris dicendum est, quod si Filius & Spiritus Sanctus relativè non opponerentur, processionibus quibus producerentur non essent realiter inter se distinctæ: quia, ut docet D. Thomas *suprà* quest. 27. art. 3. ad 3. processio per voluntatem differt à processione per intellectum, ratione ordinis originis quem dicit ad illam: unde ordine originis sublato, non esset duplex, sed una processio realiter, cum virtualiter solum differt ab intellectu, & est posterior illo, origine tantum virtuali. Neque obstat quod una esset generatio, non verò altera: hoc enim solum arguit distinctionem specificam virtuales inter illas, non verò realem formalem.

48. Dices: Processio per voluntatem divinam essentialiter petit pro termino impulsam seu amo-

rem personaliter subsistentem: sed amor personaliter subsistens, realiter & personaliter distinguitur à Filio: Ergo processio per voluntatem est sufficiens ratio distinguendi Spiritum Sanctum à Filio.

Respondeo distinguendo Majorem: Processio per voluntatem, ut dicitur ordinem ad principium quod, concedo Majorem: ut dicitur solum ordinem ad principium quo, nego Majorem; & concessâ Minori, distinguendum est Consequens distinctione Majoris.

Explicatur: Processio per voluntatem considerari potest penes ordinem ad principium formale, scilicet voluntatem, & penes ordinem ad principium quod, scilicet Patrem & Filium, ut in eadem virtute spirativa communicant. Ex primo ordine solus petit pro termino impulsam, subsistentem subsistentiâ absolutâ: ex secundo petit impulsam personaliter subsistentem in natura divina. Cum ergo in prædicta hypothesis non maneat processio per voluntatem cum ordine ad principium quod adæquatum, scilicet Patrem & Filium, sed solum cum ordine ad voluntatem ut in Patre, consequens est quod non maneat cum exigentia termini formaliter constituentis personam, sed adventientis personæ constitutæ.

Ad tertium omnium Anselmi, quod aperte videtur favere adversæ sententiæ, respondetur aliqui, illum in hujus difficultatis resolutione fuisse valde anxium & dubium. Cui solutio videtur acquirere plenè Scotus ubi *suprà*, dicens: *Nolo multum circa ejus intentionem immorari*. Sed melius respondetur cum D. Thoma quæst. 10. de potent. art. 5. ad 2. Anselmum non ex propria sententiâ allegata verba protulisse, sed disputativè tantum, suppositâ sententiâ Græcorum, distinguendum realiter Spiritum Sanctum à Filio, per hoc solum, quod Filius à Patre per intellectum, & veram generationem producit, Spiritus verò Sanctus per voluntatem, & non nascendo, sed procedendo. Quod autem hæc interpretatio legitima sit, inde colligitur, quod aliâ Anselmi sibi esset aperte contrarius: nam in illo libro de processione Spiritus Sancti, quem adversus Græcos composuit, sæpe repetit & inculcat vulgatum illud Theologorum axioma: *In Divinis omnia sunt eadem, ubi relationis oppositio non obviat*.

Obijcies tertio: In data hypothesis, quod Spiritus Sanctus non procedat à Filio, maneret in Filio ratio formalis, quæ illum de facto realiter distinguit à Spiritu Sancto: Ergo maneret Filius realiter à Spiritu Sancto distinctus, & eò contra. Consequentia patet: manente enim ratione formali, est: etiam formalis petere verat. Antecedens verò probatur: Ratio formalis distinguendi modo Filium à Spiritu Sancto, est filiatio: At in illo casu filiatio maneret in Filio: Ergo & ratio formalis, quæ illum distinguit à Spiritu Sancto. Major probatur: Id est ratio formalis distinguendi, quod est formalis ratio constituendi: At ratio formalis constituendi Filium in ratione personæ, est filiatio: Ergo etiam filiatio est ratio formalis illum distinguendi à Spiritu Sancto.

Huic argumento, quod est præcipuum adversæ sententiæ, fundamentum, respondet Cajetanus hîc art. 2. negando filiationem esse rationem formalem distinguendi realiter Filium à Spiritu Sancto. Ad probationem autem, desumptam ex eo quod idem est constitutivum & distinctivum, dicit id esse verum in formis absolutis, scilicet in relativis: nam sicut essentia personæ est in ordine ad cor-

relativum, ita distinctio illius solum est à correlativo, unde quia filiationem non refert Filium ad Spiritum sanctum, non distinguit realiter ipsum à Spiritu sancto, sed ratio formalis hujus distinctionis est relatio spiratoris.

Hanc solutionem & doctrinam Cajetani impugnant communiter Recentiores, ex eo quod relatio creata non solum à correlativo, sed etiam ab aliis distinguatur realiter, v.g. relatio similitudinis quæ unum album ad aliud refertur, non solum ab extremo simili distinguitur, & distinguit realiter suum subjectum, sed etiam ab aliis, sive relativis, sive absolutis: Ergo falsum est quod Cajetanus asserit, relationem solum à suo correlativo distinguere aut distingui realiter.

Verum hi auctores subtilem Cajetani mentem non perceperunt: ille enim non negat relationem creatam distingui realiter ab aliis ad quæ non refertur: Sed duplicem distinctionem in relatione considerat, unam ipsi & aliis prædicamentis communem, alteram ipsi propriam & peculiarem. Prima non est tantum respectu correlativi, bene tamen secunda: quia distinctio relationi peculiaris, debet esse relativa, ac proinde ad correlativum solum perit terminari. Utraque hæc distinctio in relatione creata potest esse realis, quia illi ob sui limitationem non debetur identitas cum his ad quæ non refertur, & ad quæ disparatæ se habet. In relatione verò divina illa solum distinctio quæ peculiaris est generi relativo, & quæ ex oppositione relativa provenit, realis esse potest: quia (ut supra dicebamus) in relationibus & attributis divinis (ratione infinitatis & illimitationis quæ gaudent) distinctio ex oppositione disparata proveniens locum habere non potest.

Ceterum quamvis hæc Cajetani solutio subtilis sit & acuta, & ab illis Authoribus inefficaciter impugnetur, displicet tamen, nisi juxta infra dicenda intelligatur & explicetur. Primo ex D. Thoma *quæst. 10. de potent. art. 5.* ubi cum sibi in argumento 1. objecisset, quod filiationem est proprietatem realiter distinguens Filium à processione, cui tamen relative non opponitur; non respondet negando filiationem distinguere Filium realiter à Spiritu sancto; sed ait, quod licet filiationem non opponatur relative processioni, procedens tamen relative opponitur Filio. At si Filius non distingueretur à Spiritu sancto per filiationem, sed per spirationem, facilius argumentum solveret, negando antecedens: Ergo doctrina ex Cajetano relata, ad mentem D. Thomæ non est.

Secundo, distinctio Filii à Spiritu sancto personalis est: Ergo à proprietate personali ut à ratione formali præstari debet: At spiratio activa proprietatem personalem non est, cum communis sit Patri & Filio: Ergo non per illam formaliter, sed per filiationem distinguitur realiter Filius à Spiritu sancto.

Tertio, filiationem ratione sui est incommunicabilis realiter Spiritui sancto; aliàs ratione sui personalitas non esset: Ergo ratione sui Filium realiter à Spiritu sancto distinguit. Hæc ergo solutio prætermittit.

Ad argumentum respondeo negando Antecedens. Ad cuius probationem, distinguo Majorem: Ratio formalis distinguens Filium à Spiritu sancto, est filiationem, sub expresso filiationis conceptu quo refertur ad Patrem, nego Majorem. Prout est ratio spirationis, concedo Majorem; & distinguo Minorem: maneret in prædicto casu filiationem,

Tom. II.

A sub primo conceptu, concedo Minorem: sub secundo, nego Minorem, & Consequentiam.

Dices, esse radicem spirationis, est quid commune Patri & Filio: Ergo filiationem non distinguit personaliter Filium à Spiritu sancto, sub conceptu radice spirationis, sed sub expresso filiationis conceptu. Consequentia videtur bona: nam id quod distinguit personaliter Filium à Spiritu sancto, debet esse Filio proprium & peculiare.

Respondeo quod licet conceptus radice ut sic communis sit Patri & Filio, tamen modus radice peculiaris est filiationis; & sub isto personaliter distinguit Filium à Spiritu sancto.

Juxta hanc solutionem, Cajetani doctrina supra impugnata, potest verum sententiam recipere; unde ibidem ex industria addidimus (nisi juxta infra dicenda intelligatur) nam si quando Cajetanus negat filiationem esse rationem formalem distinguendi realiter Filium à Spiritu sancto, id intelligat de filiatione sub expresso filiationis conceptu quo refertur ad Patrem, verum dicit: tunc autem si id negat de filiatione prout est radix spirationis. Similiter cum addit, quod ratio formalis hujus distinctionis est relatio spiratoris, hoc verum est de relatione spiratoris, ut radicaliter contenta in filiatione; non autem de relatione spiratoris in se formaliter considerata. Cum enim (ut supra dicebamus) distinctio Filii à Spiritu sancto personalis sit, à proprietate personali ut à ratione formali, debet procedere.

Obijciens tertio: Dato quod Spiritus sanctus à Verbo tanquam à principio activo non procederet, si tamen Verbum esset conditio ad illius productionem necessaria, realiter distingueretur ab illo: Ergo in hypothesi facta in nostra disputatione, realis inter utrumque perseveraret distinctio, Consequentia patet, Antecedens probatur. Amor creatus distinguitur realiter à Verbo, & tamen, juxta probabiliorè sententiam, non dependet ab illo ut à principio activo, sed solum ut à conditione ad ejus productionem necessario requisita: Ergo similiter, et si Spiritus sanctus à Verbo tanquam à principio activo non procederet, si tamen Verbum esset conditio ad ejus productionem necessaria, ab illo distingueretur realiter.

Respondeo negando Antecedens: Ad cuius probationem, concedo Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia in creatis, ob limitationem, non solum producens ut quod, sed etiam principium quo, & conditio, seu complementum principii, petunt realiter à termino producto distingui. In Divinis autem, ob infinitatem, sicut principium quo non distinguitur realiter à termino, ita nec id quod solum esset conditio principii, peteret realiter à termino producto distingui.

Dices: Paternitas non est principium productivum filii, sed tantum conditio vel complementum principii productivi, & tamen realiter à Filio distinguitur: Ergo non solum in creatis, sed etiam in Divinis, id quod se habet per modum conditionis, aut complementi principii, petunt realiter à termino producto distingui.

Sed nego Consequentiam. Paternitas enim non habet distingui realiter à Filio, ex eo precise quod se habet per modum conditionis, aut complementi principii productivi illius; sed quia est ipsa ratio referendi Patrem ad Filium, & quia concretum illius est principium producens ut quod.

ARTICULUS II.

An Spiritus Sanctus pro principio sui productio duas personas simul spirantes per se postulet?

62. **N**egant Scotus & ejus Discipuli in 1. dist. 12. qu. 1. A. Affirmant D. Thomas locis infra allegandis, & alii Theologi communiter. Unde fit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico breviter, Spiritum sanctum pro principio sui productivo per se duas personas exigere, Patrem scilicet & Filium.

63. **P**robatur primò ex D. Thoma hic art. 4. ad 1. ubi formaliter docet, quòd si attendatur virtus spirativa, Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio, in quantum sunt unum in illa: si verò consideretur supposita spirationis, sic Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio, ut sunt plures; procedit enim ab eis ut amor unitivus duorum. Idem docet qu. 1. o. de Potentia art. 2. ad 15. his verbis: *Cum Spiritus Sanctus sit amor mutuum & nexus duorum oportet quòd à duobus spiratur.* Et in 1. dist. 11. qu. 1. art. 2. & art. 4. ad 2. ponit distinctionem inter creationem, & processionem Spiritus sancti, in hoc quòd creatio est actus trium personarum, non secundum quòd distinguuntur, sed secundum quòd uniantur in essentia: quia etiam per intellectum remotà distinctione personarum, adhuc remanebit creatio: sed spiratio est actio conveniens pluribus suppositis secundum quòd distinguuntur.

64. **P**robatur etiam conclusio ratione: Spiritus sanctus ex vi suæ proprietatis personalis quam modò habet, distinguitur realiter à Patre & Filio: Ergo per se, & ex vi ejusdem proprietatis personalis, postulat realiter à illis procedere. Antecedens patet: quia non distinguitur ab illis per accidens, sed per se, atque ita non à uno quàm ex vi suæ proprietatis personalis. Consequentia verò probatur: quia realis distinctio in Divinis, non est nisi per oppositionem relativam, nec oppositio relativa, nisi ratione originis unius personæ ab alia, ut patet ex dictis articulo præcedenti.

65. **D**einde, Amor per se petit procedere, non ab ipsa natura immediate, ut à principio quòd, defectu oppositionis relativæ, sed ab aliqua persona: Constat autem ex dictis ibidem, quòd per se petit procedere à persona Verbi; nec potest negari quin etiam petat per se procedere à Patre, cum ille sit primum principium spirativum ut quod; & cum hoc ipsum quòd Spiritus sanctus procedit à Filio, ipse Filius à Patre habeat, à quo æternaliter genitus est, ut in Concilio Florentino dicitur: Superest igitur Spiritum sanctum per se postulare ad sui productionem, duas personas spirantes, scilicet Patrem & Filium.

66. **T**ertio id efficaciter suadet ratio, quæ D. Thomas locis allegatis insinuat: Spiritus sanctus ex sua proprietate personali habet quòd sit mutui ac reciproci amoris terminus: Sed amor non potest esse nec intelligi mutuus ac reciprocus, sine pluralitate suppositorum. Ergo Spiritus sanctus ex sua proprietate personali pro principio sui productivo pluralitatem suppositorum exposcit. Minor patet, Major autem probatur. Spiritus sanctus per se petit ex perfectissimo & secundis-

A fimo amore procedere; Sed hujusmodi amor est amor amicitia mutuus ac reciprocus; ille enim multò perfectior est amore concupiscentia, vel simplicis benevolentia: Ergo Spiritus sanctus ex sua proprietate personali exigit ex mutuo ac reciproco amore procedere.

Confirmatur: Spiritus sanctus ex vi suæ processionis habet, quòd sit nexus individui Patris & Filii, ac suavissimum osculum utriusque, ut passim docent SS. Patres, præsertim D. Bernardus *serm. 8. in Cant.* cujus verba infra referemus: **A**t hæc sine amore mutuo & suppositorum pluralitate intelligi nequeunt, ut patet: Ergo Spiritus sanctus, pro principio sui productivo, per se duas personas exigit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objiciunt primò Scotista: Quando in uno supposito est adæquata virtus ad productionem illius se habet suppositorum pluralitas: Sed in una solùm persona divina, v. g. in Patre, est adæquata vis spirativa, seu productiva Spiritus sancti: Ergo ad ejus productionem pluralitas suppositorum per se non requiritur, sed per accidens se habet.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio, Pluralitas personarum per se non concurrat ad productionem creaturarum, ut disp. 7. art. 1. docuimus: At id non aliâ ratione, nisi quia virtus productiva creaturarum est adæquata in qualibet persona, ratione Deitatis: Ergo si vis spirativa ratione Deitatis refideat adæquata in Patre, dualitas personarum ad illius productionem per se non exigitur.

Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: si in illo supposito sit adæquata virtus, & etiam omnis conditio à termino postulata, concedo Majorem; si aliqua conditio deficiat, nego Majorem; & concessa Majori, nego Consequentiam: nam licet in Patre sit adæquata virtus, non tamen est in illo omnis conditio à termino postulata, ut constat ex dictis, Unde ad confirmationem, concessa Majori, nego Minorem: libo enim pluralitas personarum per se non concurrat ad productionem creaturarum, quia in qualibet persona refidet vis productiva, omnisque conditio à creaturis postulata.

Dices, si Patri defuit aliqua conditio ad productionem Spiritus sancti requisita, non erit perfectum illius principium: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

Sed negatur sequela: Cum enim principium quod perfectio sumatur ex principio quo, & nihil operans ad principium quo defuit Patri aut Filio, licet cuilibet illorum seorsim aliqua defuit conditio, potest tamen quilibet eorum perfectum Spiritus sancti principium.

Objiciunt secundo: Si per impossibile Pater sine Filio maneret posset spirare, & Spiritum sanctum producere: Tum quia id supposuimus articulo præcedenti: Tum etiam quia adhuc Pater haberet voluntatem fecundam: Ergo Spiritus sanctus non petit per se à Patre & Filio procedere, Consequentia patet: quia non aliâ ratione disp. 7. probavimus, Trinitatem personarum non concurrere per se ad creaturarum productionem, nisi quia, si per impossibile Deus esset unus & non trinus, adhuc remaneret creatura.